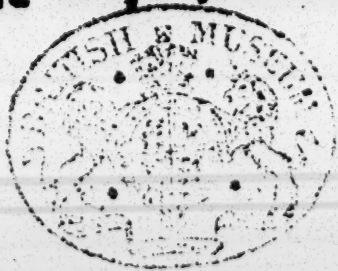

¶ **E**rcules dux Ferrarie in eo ducatu
Venetorum armis constitutus paulopost
vetustissimas eorum violat immunitates/
init foedus cum Othardino Rege Nea-
politano Mediolanensium dux / et florens
sinorum repu/ quod per Veneta foedera no
licebat/Veneti propria reposcunt/ille ter-
giuersari/Xystus pontifex quartus/relic-
to Othordini foedere Venetis adheret/Indis-
gnatus Othordinus auertendi pontificis
causa eum iniurijs laceffit/Pontifex hor-
tatur Venetos ut Ferrariensi bellum in-
ferant/inferunt/et pado terraqz exagitant/
Othordinus acrioribus remedijs agen-
dum ratus dat operam/ut Alphonsus filius
us Calabrie dux fines Romanos bello Rex
et/Xystus auxilium a Venetis petit/et ter-
restre et maritimum/Transmittunt classe
validam/et preterea grandem pecuniam ad
equites peditesqz/pontifex quauis/si velit/
longe superior viribus sit/petit tamen a Ve-
netis Robertum malatestam belli ducem/Je-
cum mille quingentis equitibus/relicto fer-
rariensi bello pontifici in auxilium aduolat
classis tota ora maritima regni populatur

Dux Venetorum Robertus Mala/Calabrie ducem cum omnibus regis copiis proflagat/Deus illi Rome triumphus actus/pontificem Victorie penitet quam prosequi haud sustinet ulterius/ne duplici Veneti incrementum gloria/et profligati regis/et devictae Ferrariae/statim inter eum regis qd fedes ratos de pace ac federe agi ceptum / Orbem Veneti quammaxime possunt urgent captis circa omnibus fere oppidis ciungunt obsidione/Pontifex non solum pacem cum eorum hostibus init/sed novum etiam fedus/ Et legatum cum copiis auxilio Ferrariensi mittit/ quibus praest dux Calabriae ante profligatus / qui secum quingentos turcos in bellum ducit/Interea Pontifex Venetis scribit/hortatur ad pacem totius Italiae/Deponant arma/capta restituat/Ferrariam obsidione solvant/in eadem fere sententiam scribit Collegium Cardinalium/Venetis et pro dignitate pontificia/ et pro indignitate violati federis negotium respondendi dant Bernardo Justiniano Militi/Orato/Procuratore/Mar / qui et quia eloquentissimus sapientissimusqz et qd principem senatus tunc

gereret maxime ydoneus ad id ab om-
nibus est iudicatus

Dilecto filio nobili viro Joanni Mocen-
go Duci Venetiarum/et cetera

Sixtus Papa quartus

Dilecte fili salut/et apostolicā benedi/et
primū ad apicem sūmi apostolatus diuī
na ita disponēte clemēcia meritis licet in
sufficiētibz fuimus euecti/Nilil presta-
bilis duxim⁹ quā dñi cura/ dñi ingenio
et industria procurare ea que pacis essent/
Tūq nihil magis officio nro cōuenire ar-
bitramur qui regis pacifici Vicem gerere-
m⁹/Tū q reipu/christiane a crudelissimis
barbaris violēter impetite maximisq et di-
uturnis cladibus afflicte nihil salutaris
videbamus/Hoc incēsi studio nō solū p-
liā accersitis ad nos sepius potentatū
oratoribus ad mutuā aiōrū cōiunctionē ex-
citauimus / sed etiā trāsalpīnos principes
et remotissimas naciones / missis ad id
legatis et nunchis nostris monuimus et
iterum atq iterum sumus obsecrati/ Qd
si aliquando aliquorum iniuria impulsit/

a in

Et preter institutum nostrum arma sumet
armis non nisi inuiti et lacessiti. Vbi spi-
ritualia non profecissent / id fecimus /
Et pro libertatis ecclesiasticæ cōseruacōe /
pro qua si opus sit vitam effūdere debem⁹ /
Atque hoc quidem eo consilio gestum est /
Ut rebus bello compositis pax optata seq̃-
retur / quā semper aīo nostro pposuim⁹ / ins-
timo affectu cōcupiui⁹ / Cum autem pre-
ter huiusmodi desyderium nostrū superioris
his mensibus italia / ita cooperante huma-
ne pacis inimico in periculosum et graue
bellum inciderit eoq̃ processerit furor belli /
cui⁹ / Ut nos quoq̃ merito causa tua lacēs-
siti pluribus damnis et incommodis affec-
ti fuerimus / plerasq̃ ciuitates nostras et
oppida amiserimus / Urbem Romā bōsidioe
cinctā viderimus / Agrum fere totum deso-
pulum / Ciues ad sedicionem aduersus
nos incitatos Littora nostra infesta classe
exagitata / interclusam comeatibus ciuitas
tem / prohibitos transitu eos qui Romam
ex omni orbis terrarum natione accē-
dere consueuerunt / quo Romana ci-
uitas dissolueretur / Interceptos tam

572
Veneris fratrum nostrorum / S / R / E / car-
dinalium quā aliorū prelatorū ecclesiasti-
cos prouēt / Domicellos plerosq; nostros
apta rebellionē hostilia omnia in nos ppe-
trare / Ferrariam insignē ecclesie ciuitatē in
manifesto periculo cōstitutā / Vniuersā ita-
liā intestīo interse bello cōflagrātē atq; hec
oīa charissimi in cristo filij nostri Ferd / et
Helisabeth sapientissimi ac pientissimi cas-
tella reges considerantes aīoq; metientes /
quā luctuose rebus Christianis quā pnicio-
se apostolicę sedi / quā periculose fidei ca-
tholice essent huiusmodi perturbationes /
pp̄ sc̄isma quod in ecclesia dei a non nul-
lis iam procurabatur / pio zelo ducti vni-
uersalis concordie miserint ad nos humi-
liter pro pace supplicatum / Idem Venere ipsi
fratres nostri / Idem Po / Ro / Idem alie
ecclesiastice ciuitates / Idem reliqui italie
potentatus summis precib9 postulauerūt /
rogauerintq; / Duximus eorum honestis-
simo desiderio annuendum / precipue cum
ad prisum institutum et naturam nostrā
parande cōseruandeq; pacis hoc accedat /
Atq; in ea inciderim9 tēpora ī q̄b9 magis

expetendum/ nihil magis necessarium sit
quam Italiam inter se consentientem ha-
bere/ ab armis discedere/ capta hinc inde res-
tituere/ odia et similitates deponere/ in mu-
tua tranquillitate conquiescere/ Si vere
Christiani esse volumus/ Si libertatem/ si
fortunas nostras/ si dei cultum/ et religio-
nem/ qua nihil nobis cari⁹ esse debet ad-
uersus imanissimam turcorum gentem ex-
cidio Italie imminentem tueri et protegere
re desideramus/ Quamobrem cum persua-
deamus nobis/ et te/ et inclitam repu-
b-
licam ab hoc communi bono non abhorere/
Quippe que omni tempore pacem dilexerit
et omnes discordiarum causas de medio
tollere studuerit/ Hortamur te paterno af-
fectu/ Ut postquam reliqui omnes in mu-
tua quiete nobiscum coniungi cupiunt/ et
postulant/ Velis et tu ad hanc sanctam et
optabilem Unitatem accedere/ ab armis dis-
cedere/ capta restituere/ res ferrazienses omit-
tere/ neq; amplius bello et obsidione ciui-
tatem istam nostram urgere/ Quod profec-
to non solum summa sapientia tua dignū
erit/ Qui considerare potes/ quo in discris-

mine Italia omnis Versetur / sed ita tibi
erit honorificū et gloriosū / Ut immortalē lau
dē apud oēs sis cōsecutur⁹ / siquēdē offeris
m⁹ / nos excellēcie tue in iusticia prōptē et
expēditē nō defuturos si qd habes qd de du
ce illo conqueraris / Datum Rome apud
sanctum Petrum sub annulo piscatoris die
vi Decembris / M/EEEE/ccccvii/pon/
nostri/anno vii

R

Grifus

Illustrissimo principi D / S / Mocenigo
Duci Veneciarū dignissimo amico nostro
carissimo

Episcopi Presbiteri Diaconi / S / R / E /
Car /

m Diseracione diuina / Episcopi presbi
teri / Dia / S / R / E / car / Illu princi
pi domino duci Venetiarum post sincerā
in domino charitatem / Quātū sanctiss / Do
M / Nosqz pacem et quietem italie semper

non solum dilexerimus / Verum etiam oī
cum industria / studioq; procurauerimus
multis euidentissimis documētis que sua
sanctitas sapienter vtrq; scribit infimis
quibusq; nedū sapiētib; viris arbitramur
liquere / Sed illo precipue q; superioribus
ānis sua sātitas ac nos quietis italie aui
dissimi qualemq; pacem bello quo tū
lōge superior erat ecclesia / preferre malui
mus / Quod quidem eo magis ferimus q;
Vltra solūtatem et propositū sue stitudis
et nostrū / Excellen / Quid maxime cupiētē
Videamus / Quis igitur / S / suā nosq; nō
sūmopere laudauerit / Si perseuerantes in
instituto nostro laudabili quietis italie q;
parande cōseruādeq; / cum presenti hoc et pe
riculoso bello quo ea que sua sātitas recē
set dāna et icōmoda sedi apostolice ac S R
Ec / merito vestre cels / causa illata fuere /
pacem et cōcordiā Vniuersalem / ita maxis
me suadentibus et supplicantibus per ora
tores suos ad id missos Ser / Hispanie
Rege ac Regina et Vniuersa prope I
talia commutauimus / Profecto nemo
nisi ipsius pacis ac Religionis Chris;

tiane turbator / Que omnia sua Sancti &
tas nosq; eo libencius fecimus quo sicuti
superiore bello ad pacem erat / Ita nunc / O /
celi / ad communem mutuamq; concordiam ad
restituenda ablata sicuti ceteri Italie potentia
tus faciunt ad deponenda odia et simultas
tes propensam esse facile credidimus / Nos
tamuz igitur quanto maxime possumus af
fectu O / Excellen / que sepe discordiarum se
mina erueri consuevit / Et quemadmodum reli
qui Italie principat9 fecere / Velit et ipsa ad
hanc communem et opportunam ad reprimendos in
fringendosq; hostium fidei catholice / conatus /
concordiam accedere / Arma deponere / Ferras
riaq; Urbe ecclesie tam insigni obsidionem
amouere / Quod si / O / celi / Et pro sua sin
gulari iusticia sapientiaq; confidimus et
optamus executioni mandauerit / Utilitati
reipu / christiane et que uunc in maximo pe
riculo versatur totius Italie quieti consulet /
cunctas supersticiones cupiditatis dominandi
tollens ac deniq; apud omnes laudem
et gloriam immortalem consequetur /
Preterea Et sua Beatitudo scribit / Si
quid est quod de Duce illo conqueri

possit / **Q** / **et** / preter rectū sūmi **Q**on / iudis
ciunt qd sibi minime defuturū ē / operā nos
tram nos quoq3 prestaturos pollicemur /
Bene valeat **et** **et** / **Q** / Datum Rome die
vi / mensis decembris / Anno a natiuitate
Do / **M** **CCCC** **lxxxviii** / Sub signetis nostro
rum trium in ordine priorum

Sigto Quarto / Qon / May /

a **C**cepimus breue / **S** / **Q** / qua deuit &
semper cōsueuim9 reuerencia et deuot
ione / intelleximus ex eo causas que eam
videntur impulisse ad foedus nostrū deser
rendum et insinuandum sese paci foederiq3
communiū hostiū / Hortatur preterea nos
paterno affectu et pluribus verbis huma
nissimis ad pacem cum ceteris italie po
tentatib9 ineundā / abstinendūq3 deinceps
ab **F**errariensi bello / Enimuero / **B** / **Q** /
quantum attinet ad pacem et foedus cum
communibus hostibus initum / Dix
imus iam antea que sentiremus per

oratores nostrum/ Repetere ea impresens
arū opere precium non videtur/ quandoqui
dem ita faciendū iudicauit/ S. M/ cui iura
omnia diuina/ humanaq; pro sua summa
sapientia et incomparabili doctrina notiss
ma sunt/ Utinā Vestre Q/ et illi sanctissime
sedi ita conducant/ Illud tamē profari
liceat eam rem nobis nō mediocri molestie
futuram fuisse nisi vetus institutum erga
superiores omnes sacros pnti/ et precipue
S. M/ admonuisset/ equo animo ferre quic
quid illis collibuisse decernere/ rescindere/ fa
cere/ atq; eadē p infectis habere Et nisi pre
terea nobis spes esset deū ipsū supremū iu
dicem rerū humanarū sicuti equis oculis
hec ipsa conspicere/ Ita nos potencie equi
tatisq; sue brachio hac tempestate non deser
turum presertim qui nos in difficilioribus
longe temporibus haud deseruit/ Hortatus
Vestri beatissime pater ad pacem pleni bo
nitatis et sapientie/ sunt illi quidem digni
pontifice et cōmū omnium parente/ Si ta
men/ filios/ n/ cum parēte tā libere quā ve
re loqui decet/ in tēpore optimo actionū hu
manarū iudice adhibeantur/ Nam illud

primum profiteri non Verebimur pacem
nos parentesq; nostros ita semper coluisse
se/ut nunquam nisi summis iniurijs lacef-
siti/aut pro sociali seruanda fide quam nos-
tris periculis semper antetulimus ad ar-
ma ierimus / Neq; hostem duximus Bñ
hoc tēpore prater ferrariensem foederum Bñ
latorem / Non recitabimus eius ingratus
binem pro beneficijs innumeris tam erga
maiores suos quam in ipsum collatis / quē
nostris copijs / pecunijs / in eo collocauimus
duatu / Et quidnā Vnquā pro tantis erga
se meritis gratie rettulit / Sit hoc insanie
hominis humana ōniā iura contemnentis
Sed quod sit ausus mox post duatū ini-
tū qd nullus Vnquā suozū progenitorū au-
sus est iura nostra ferrariensia infringere
ciues Venetos depare / extinguere magistra-
tum / In Venetos deniq; fines / atque adeo
in duatum ipsum erumpere / Monitus sit
paternis verbis per quinq; et āplius an-
nos ut resipiscat / Hec si patientiam nostrā
ne dicamus mollitiē aīmi & quasi ignaviā
quādā nō attestatur / perierint sane equa
ōnia iudicia / Testis ē beatitudo Brā ad quā
iam annum vertentem iniurias istas

de tulimus / Meminisse potest quā indigāde
Vise sunt / que haud ferudas consuerit / in
flāmarit etiā ad ulastendas / Imprimis
aut ad armis persequēdos hostes / Quē Vestre
Ferrariensi foederatos / terra maris / Quāta
igitur fide / studio animi magnitudine bel
lum suscepimus pro dignitate cōmodisq
Vestris / et illius sacro sancte sedis / Omittis
mus auxiliares copias equitū peditūq
quotquot petite sunt nostris istis sumptibz
liberissime paratas / sz classis potissimū
illa validissima triremū naviūqz ferme oc
toginta milite equitibus instructa q totā
orā ab apruacio Brūdusiū vsqz excurrentis /
ferro igniqz omnia Rustādo depopulata est
Victoria deinde nobilissima a Roberto ma
gesta duce nostro apud neptunū cāpanie
de Vestris hostibus relata / nomini Vestro cōs
secrata monumētis eternis pro testimonio
celebratur / Quid illud / qd Robertum deser
re Ferrariam / qd nunquam creditum ē
maluimus / e cum omnibz eius cepis cita
to agmine quanta potuit pernicitate in hos
tem Vestrum ferri Ultra campaniam / quasi
immemores totius Italiae vires contra

nos in unum coactas clarissimumque
belli Duxem Federicum Urbinate[m] cas-
tra castris nostris contulisse / Affuit de-
us pio ardore nostro / Hostis a duce nos-
tro fusus fugatusque / Liberata Urbs com-
meatus aperti / Triumphus actus in hono-
rem / **Q** / **U** / Longissimo captiuorum proce-
rum ordine / Quo nullum letiozem clarios
etiam multa retro secula vidit Urbs Ro-
ma / quod si prefecti Vestri serio bellum geres-
se q[uod] ioco maluissent / Et prosequi Victori-
am diuinitus collatam hostis captiuus in
ditionem Veniebat Vestram / confectumque es-
set bellum maiori cum gloria / quam ulli
Unquam Romano pontifici contigisset /
Nos tamen interea paucos post dies im-
matura Roberti morte q[uod] certe non debuit
clarissimum ducem amisimus maxima do-
mini nostri iactura / haud quaquam credere
possumus Pater sancte federa ista noua
tam alte animo Vestro insedis-
se / Et hec of-
ficia et benemerita tantis cum impensis et
periculis nostris obita / et illorum acres ins-
urias / quibus nihil intentatum in nos
reliquere omnino ex animo deleuerit /

Quam benigno autem animo tum cum da-
batur in ducem Ferrariensem extiterimus /
Declarant littere nostrae ad Vestram beati-
tudinem / parati semper fuimus ad eum in
gratiam recipiendum modo nobis ipse vetus-
ta nostra iura dignitatesque exceptas restitu-
eret / Dissenserit ne / an obstinatio sit fac-
tus / cui notius quam / Q / cui Verba dedit
ipse eiusque socii / Dum querunt frivolis ca-
uillationibus rem trahere usque adeo ut in-
quam posthac Vestra sanctitas dignum ha-
buerit de cuius pace Veniaque Verbum ad nos
faceret / Sumptum igitur bellum est / quod
quidem omnipotens et iustissimus deus
iustitiae nostrae bene conscius summis ubique
favoribus est prosecutus / sed plura de Ro-
muntate nostra rectitudineque animi quam
necesse est / Vel quia tractata manibus / S
Q / omnia sunt / Vel quia perspicua iam fac-
ta non Italici modo / sed exteris etiam na-
tionibus / Quod autem / Q / hortamini
nos ad pacem impresencia / cum iam ad fi-
nem pene belli sit ventum / Utinam id ingra-
tiam Q Vestre facere liceret ea cum digni-
tate et status nostri incolumitate qua

inuito nō solum voluimus / sed maxime et
tiam concupiuius / Verum dignetur pro
equitate / pro bonitate / pro Iusticia denique
sua non ad id tantum quod optant alii / quā
ad ea etiam animaduvertere que Iusticie
sint consentanea / Nam si ante bellum ex
ortum hec ad pacem efficacem emanasset inui
tatio / facile quidvis extitisset / parum ne
gocij fuisset integra re deducere nos ad ob
liuionē iniuriarū illatorum poenitentem / quas
diuina lege et instituto maiorū nostro quod
facile semper potuimus ex animo delere /
Sed post absumptam tantam vim auri /
quā tantā nec ipsa Valet Ferraria / quāvis
tumuis insignis habeatur post innumera
biles eosdemque prestantissimos ciues amis
sos / hostē pertinacissimū obsessū moenibus
Quid aliud est hortari nos ad pacem / nisi
si extorta nobis de manibus ipsa Victoria
derisui nostrum dominiū ad libidinem hosti
um toti mūdo tradere / hostemque in visceris
bus nostri statum ferentem ex insano insa
nissimū reddere / Et quoniam / B / M / Turco
rum mencionem facit / profecto cum eo in
bello / xx / per annos vexaremur / Sustines

remusq; humeris christianorum periculorū
totam molem / Fessi autem diuturnitate
belli et potentissimis hostis copiis / exerci-
tibusq; opem queremus nunquam con-
spirasse vidimus italiam ad auxilium fe-
rendum desiderio pacis italice / Nunc autem
si deo placet / deteriori sumus condicione q̃
Hercules iste / Lassus siquidem et periculis
tantibus bello nobis / pacē fruuntur alij pe-
unte nunc illo / Idem illi ad arma concurre-
rūt / Et profecto non suspicari non possus-
mus non amore pacis conuenisse / Sed vic-
toria nostra commotos conspirauisse / Neq;
dictum hoc volumus pp / Q / S / cui semper
et honos dei / et gregis sui pax / atq; tranq̃l-
las ita cordi fuit / Et ob eam rem multa
magnaq; incredibili ardore animi et carita-
te perfecit / longe plura maioraq; perfec-
tura / Si per eos maxime qui nunc paci
patrocinari videntur / S / eidē vestre licu-
isset / Neq; etiam id dictum volumus aut
pp Reuerendissimos Dominos Cardi-
nales / quorum sanctissimum propositum
et desiderium communis Christianorum

pacis perspicuum clarissimumq; / est aut
propter Serenissimos castello reges quib9
omnibus poene seculis purissimo amore
et sincera beniuolencia deuicti fuimus / Dic
tum fortasse fuerit propter nonnullos al
lios quibus neque pax nostra neq; bellū
potest satisfacere / nam cum in pace sumus
omnes adhibent artes / Ut nos in bella cons
neciant / et ea quidem periculosissima / cum in
bello versamur Victores nos pati non pos
sunt / Quid iniquius / Si tamen nō
satisfactum non erit / satisfactum pro
fecto fore confidimus / S / M / equissime /
iustissime plenissime satisfactum equis
simo iudici nostro domino iesu cristo / cuius
sanctā fidem religionemq; per annos plus
quam septentos corporibus et sanguine tu
tati sumus cuius sanctissimos Vicarios pu
ra Veneratione sum9 prosecuti / pro nō pug
nauimus / principes reges non extimauim
us rro illorum ecclesie Romane digni
tate / Proinde B / pater qua dect reuerens
cia supplicamus / S / M / Ut si qua reliqua
est bene merenti gracia / si quid iusticie res
bus in humanis Usquam est / sinat ducem

istum Ferrariensem fortuna sua / quam
ipse maluit / Bellum optavit bello expe-
tur / speravit / Quid / contempsit oblationes
nostras percipiat fructum quem meruit per
finacia / Non credimus profecto aut digni-
tate aut meritis in censu duci Ferrariensi
Quid ille Unquam pro re christiana aut e-
git / aut cogitavit / Nos si dixerimus mag-
na fecisse notabimur arrogancia / Modestia
semper Verba decuit facta animi magnitudo
Linquatur ergo Vestro et tuo orbis iu-
dicio quid sperare possit / Quid / ab hoc ho-
mine non videmus / a nobis certe potest /
si non grande aliquid / quale tamen aliquid
aliquando gessimus / Attamen et sperare
potest adiutore deo multa eiusmodi / cur
iudigne ferat / Quid / Victoriā nostram /
Non consilium convocavimus fasces pro-
curavimus / Non eam bello persecuti sumus /
Neque hactenus didicimus cum infideli mi-
lite bello christianos petere / sane ecclesie be-
neficium hoc in nos collatum sanguine nos-
tro emptum / et tutabimur officio et dabi-
mus enī operam ut perperam locatum non
videatur / statutum bona Venia Vestra patet
S in

sancte / decretumq; est de illis profectum / Ita
sicuti sanctissimi patriarche benedictio filio
semel impressa auelli inde / aut non potuit /
aut certe non debuit / ita nos haud sperare
non possumus foelicem exitum eius felle
ad quod summi sanctiq; pontificis auctoritas
tas mouerit // impulerit / concitauerit /

S E
Vii Januarii M CCCC lxxxii

Sacro Collegio Reuerendorum
Dominorum Cardinalium /

¶ Eddite sunt nobis littere / D / M /
Reuerendissimi in Christo Patres /
et Domini in causa Ferrariensi / que
tam, et si tota propter illius principis

in nos ingratitudinem et iniurias acerbis-
sima est / Non posuimus tamen illas non
videre et legere ea reuerencia et obseruancia
quam sacro isti collegio debemus / et semper
habuimus / sane praese ferre videntur optis-
morum / christiane religionis patrum seu
dium et diligentia / qui ea querunt et op-
tant / que nisi alia insint maxima in se spe-
cie habent honestatis et officii / Qualia sit
ea que dicimus exemplum litterarum nos-
trarum ad summum pontificem hisce inser-
tum abunde docebit / Laude tamen et sum-
ma omnium commendatione dignissimum
vestrum Collegium est / sumere patrocini-
um concordie / et ad pacem omnes hos
taxi / Cuius ipsius non diffitemur alis
quando etiam cum hoc Hercule cupidi
ores extitisse maiorum nostrorum Exem-
plo qui nunquam bellum intulerunt nisi
laccessiti / pacem quoadhuc cupierunt /
Nunc autem tot tantaq; interuenere alios-
rum stulticia / Aliorum malignitate ut sa-
ne mirum in modum doleamus nos qui
semper isti sanctissimo Collegio quibus
cunq; in rebus obtemperare consueuimus

et eius hortamenta pro preceptis excipere /
Vestris humanissimis hortationibus obsequi /
qui et morem gerere non posse / Singula
enim pro rerum temporūq; et causarū qua-
litate moderari principes necesse est / Quā-
sit hoc verum / Docuit verū omniū onipotens
dominus qui dedit suum Vtriq; rei modū
Vt quāvis esset in benignitatem propensior
pertinaces tamen in peccato flagellis detur-
bare sit solitus / Miserti a principio sumus
Ferrariensis istius ducis poenam q; pec-
cati distulim⁹ quousque spes fuit resipisce-
re eum posse / iniuriamq; dignoscere / Quis
q; et amplius annorum patientiam nostrā
Viciat eius pertinacia postquam effusa Vis
est auri principatu illius preciosior aues
nostri tum Ferro / tum paludibus absump-
ti petitur pax sane intempestive / paci ac
quiescere debuit initio optimi et amplissi-
mi domini / Tum cum pater clementissim⁹
quietisq; cupientissimus pacem pcelleret
tur si fili⁹ abstinere iurisset / Adidit pec-
cato obstinationem / quam tante esse malig-
nitatis tanq; odio sibi deus testatus est /
Vt neq; in hoc seculo / nec in futuro miseri⁹

cordia dignum existimauerit pertinacem/
Monetis ut fugiamus suspicionem cupi-
ditatis dominandi/ Sapienter sane et pas-
serne / Sed dabitur ne suspicioni locus / si
per quinque annos iniuriam foederum bis
octiduum et supra trecentisimum annum par-
tarum sanguine nostro inunitatum ferre
diucius non potuimus / Detur ambitioni
cum id bello queritur quod iustum equum
que non est / aut cum sine mora irrequisita
parte altera / ne forte poeniteat ad arma co-
curritur / In nos autem que nam relinqui-
tur calumnie ratio / qui ut diximus vetus-
tissima repetuimus confinem appellauimus
pacate monuimus / Arma distuli-
mus per tot annos / pertinacitatem indies
in proposito mansuetudine nostra reddidi-
mus / Turbarunt itaque pacem / quorum tur-
bare mos est / Et qui miserum illud pollicitas-
sionibus illectum / ut bellum quam pacem
mallet impulerunt / Non autem nos qui
nihil omisimus hortando / monendo orando
denique pacem mallet quam bellum / predix-
imus contestati sumus fore ut stulticie poe-
nas daret / Cetera que ad causam nostram

pertinent / ex litteris nostris ad summum
pont / Intelligent Excellencie Vestre / Ex
quibus existimamus fore neminem tam
oborti maligniq; iudicij q nos coarguat
in nova esse / aut quicquam omisisse quod
modestissimos et temperantissimos debeat /

S C

An Jan M CCCC lxxii

Excripte xi diae antedicti

Sixtus Papa Quartus

**Dilecto filio Nobili viro
Johanni Morimico / Vene-
tiarum Duci Salutem**

[Cripimus superioribus diebus pa-
terna charitate tue nobilitati / causas
non minus Iustas quam necessarias /
quae nos pro totius Italiae triqz publice
Christiane incolumitate ad pacem compos-
nendam impulerunt / hortantes ut eandam
susceperes / et a bello Ferrarie / quae nostra
et Romane Ecclesie ciuitas est abstinere
ac occupata restituere / Idqz tecum Ver-
bis humanissimis egimus / nec vnum qui-
dem Verbum quod te honorem te tuum
lederet inseruimus / Tu vero responsi-
uas ad nos litteras dedisti / longe ali-
ter a te scriptas quam Ipsi nos lec-
turos sperauerimus / Ferrariense

bellum barbaris fumentis coloribus / et ea nos
his imponere quae nunquam extiterunt /
neque in mentem nostram unquam incide-
runt / atque ideo nos molestia summoque do-
lore affecerunt / mentem enim animumque tu-
um a pace ac societate quam publicam in Ita-
lia conficere statueramus alienum esse /
vehementerque abhorere significarunt / Expe-
ravimus sane nos posse quociens velle-
mus de te eoque ac de filio nostro quovis ob-
sequentiissimo decernere / atque ita quando ce-
teris Italiae vel principibus vel potentati-
bus pacem ipsam societatemque conficiendam
persuaderamus / videremur sic omnia conse-
cuti / Ut ad eandem ipsam preclarissimam
rem nihil nobis relinqueretur difficulta-
tis nihil quae negotii / Sed sumus decepti /
Iaro in sola rerum veritate respondimus
que nec aboleri quamvis velari potest / nec
verborum lenocinia aut arte dissimulat / Rationes
nostras ad pacem a nobis susceptam non modo non pro-
bas / sed etiam deseruisse nos foedus tuum obis-
cis / cum luce clarius a te desertum / a nobis ob-
servatum fuerit / qui non ea modo / quae in eo
continentur observavimus / Sed tua causa

in discrimine fere Ultimo deuenimus. Inter nos nil aliud nisi ad communem statum defensionem habitum est / neq; Vllus poterat / aut audebat quicquam Via facti innouare / Litteris apostolicis de consilio Venerabilium fratrum nostrorum pro pace ipsa / ac bono fidei grauissimis censuris adiectis prohibentibus / a nobis nihil innouatum / nec aliqua / Belli gerendi occasio data / aut ostentata Vnquam fuit / Qui cū iure optimo possemus nostros subditos nobis grauiter delinquentes punire / ne tamen Vlla pacis turbande occasio daretur / et omnium iniuriarum obliuisci / et illis parcere maluimus / Nullus italie potentatus contra te aliquid innouauit / Tu primus nobis ignorantibus bastitis seu propugnaculis erectis innouasti / quas intra tuos fines construxisse aiebas / Dux vero Ferriariensis intra suos ad quintum ferme lapidem fecisse querebatur / neq; vero adduci poteramus te id in nostrū cōtēptū / et penarū apostolicarū elusionē / nro inter nos foedere pmanēte / effecisse / Quādoquidē te nostrarū rerū atque honoris nostri / et hui9

sancte sedis defensorem / non offensorem cer-
to credebamus / Statim igitur ut eam per
te innouacionem rescuimus / Scripsimus /
et te ad compositionem enixe hortati fuim⁹
Quāquidem innouacionem si antea cogno-
uissemus / antea certe ad te litteras dedis-
semus / humaniores tamen in eo negotio
fuimus q̄ itra tuos fines terminos con-
stituisse / et Ferrariensē Ducem modo pacē
ta a maioribus suis seruata Bellet inuios
labiliter seruare / filiū loco te recepturū res-
pondebas / nobisq; persuadebas nulla te rō-
ne i bellū a ut in Ferrariam occupandam /
sed in fines tuos tutandos / iuraq; animū
habere / Quāobrē cū pp ipsorū ppugnacu-
lorū in toti⁹ italie pace erectionē inouatū
fuisse ificiari nō posset / quāuis ad penarū
i litteris ap̄icis q̄tatarū executionē requisi-
ti fuissē⁹ / inde cupiētes h̄modi discordias
paterna charitate sopire / et ignē poti⁹ extin-
guere / quā augere / exhortati etiā ipsū fui-
m⁹ Ducem ad pactorū / sicuti maiores sui
fecerant / obseruacionē / que eadē illa se ob-
seruaturū tibi obtulisse rescribit / Tu vero
cū nō eomō eū obtulisse nobis significas /

ses ne qđ tñ ad cōpositionē iter nos faciēdā
desset / Misim⁹ tādē Verborū formā i scrip-
tis / quā ipse dux se obseruasse dixit / qđ a
te negatū tamē fuit / atqz ob id ipsi⁹ ducis
ei⁹qz cōfederatorū oratores / promissionem
sub eadē Verborū formula i cōsistorio nrō
se facturos obtulerūt / Litterasqz tui⁹ lige
attulerūt / qbz ad nos sacrūqz collegiū nos-
trū oēs hmōi cōtrouersias retulerūt / polli-
cētes qđd a nobis dāsi⁹ foret / appime ex-
pleturū / Tu vero a nob̄ ut id faceres / qđ
sane dī rōe et preszti federis nrī facere debu-
isses / tui⁹s rogat⁹ noluisti / nescim⁹ rōnū
ne / et iusticie / an nrī diffidēcia et qđēptu /
Affirmabas te i reb̄ ferrariēsi⁹ nullū nos-
cere supiorē / qđ tā et si qtra honestatē qtra
iura ac sāctorū patrū decreta qtra nrī foe-
d⁹ / i nrī qđēptū ac nostre auctoritatis et
iurisditōis iminutōnē plane eēt / quia tu
mē idē nullū bellū sz qcordiā secu turā psua-
seras / tollerauim⁹ oīa / atqz sēp te quātū
poteram⁹ hortabamur / et ad beniuolēciā res-
ditegrādā / ad quā ipse dux se offerebat / ro-
gabam⁹ / his de causis nō satis ad mirari
possum⁹ cōsulto te obliuisci eorū que ad te

iam antea scripseramus / Quae cum tuo
hic oratore sepe diuque egeramus / quo quis
dem in tempore / nec aurum per te effusum /
nec mortui ciues / nec hostis obsessus / imo
ne declaratus quidem / Tu vero respondes
exhortationes nostras non in tempore / op-
timum actionum humanarum iudice / sed in
belli fine esse adhibitas / post tantam im-
pensem / post plurimum ciuium mortem / post
obessum hostem / Ignoramus certe / quae
noua ista calumniandi ratio inuenta sit /
cum vel a principio te pacem optasse ais /
ad quam si ante bellum hortati te fuisset
mus facile quiduis a te obtinuisset /
Hec excusatio minime recipienda est / Verba
enim nobis dari nullus negare audebit qui
videat quae sunt consecuta / ex quibus as-
nimus erga nos tuus ante bellum / et pri-
sumpta belli ratio in Ferraria nostra capi-
enda Luce clarius apparet / Ut quae si fac-
ta per nos bene existimare soles / Videbis
profecto quod ad concordiam / quod ad fo-
edus nostrum obseruandum attinuerit
Nos et litteris satisfecisse / et cum tuo ora-
tore sepe diuque egisse / nihil praeterea omi-

esse/ quod tui honori/et quieti italicae ar-
bitraremur fore / Noluerunt ad censuras
Bullae progredi/ quonia concordiae/et belli
minime faciendi spem certam dabas / In
qua cu essemus/ te qz nihilominus ad iura
tua nobis mittenda hortarentur/ Tu tamen
contra Gerrania contra Iusticia/ contra nos
quos a bello abhorreere sciebas/ nobis peni-
tas inscis/ aperto iam Marte impia arma
mouisti/ Et ut nostru in te aimu/ foedus
qz nostru obseruatum clarius perspicias/
Vide quid per te passi fuimus/ Venit Cala-
bru Dux/ transitum pro defensione cognati
fororis/nepotu/a nobis petijt/ et si tene-
gavimus arma in nos se conuersuru affir-
mauit / Poteramus ei ad iniuriam pro-
pulsanda proficisci/ Poteramus foedere
nostro qd ad nro statu ducatur defen-
sione initu erat/iuuulato/Poteramus pro
italiae pace a te turbata iure optimo/et deo
nostro auspice per Urbes agrosqz nostros
transitum dare/ Non fecimus tamen prop-
terea qd tuus orator tuo noie nobis per
suasit concordiam cito prouenturam / et si

quid molis? Si quoniam nobis eveniret / pro-
tentissimam classem in Adriaticam / et exer-
citum in nostram defensionem / se oppone-
re transmissurum / omnes hinc hostes
quoniam primum tracturum / Nos persuasi
haec se moliri / Et ad concordiam Duce[m]
ipsum adducere non ut bellum excitare /
transitum minime concessimus / sed non co-
positio aliqua immo bellum acerrimū con-
tra subito exortum est / Venit idem Dux ar-
matus in agrum Romanum / plerumque oppi-
da in oculis nostris constituta coepit / castra
in suburbis Romanis posuit / comminatus
terra marique iberecessit / Latium et et quicquid
quid interioris soli usque ad ipsa moenia
erat conflamavit / iam seditio domi forisq[ue] e-
rat / plerumque Romanorum procerum a nobis re-
ferebant / omnia ruitura / et in discrimine e-
tiam vitae nostrae constituta erant / ob id
solum quod tibi favere dicebamur / quod si tunc se
deferre voluissim[us] nihil profecto contra nos
molitum aut actum fuisset / et cum per litteras
et oratorem tuum auxilia per te ratione
foederis nobis debita / et promissa petre-
mus / protrahere in longiores dies

Et extrema quaeque constituta sunt ad Fer-
rariam oppugnandam consentimus / Ita-
que non deuotione ac zelo in nos tuo / sed ne
bellum Ferrariae solueretur misisti post
hoc mala classem in ualidam tandem ad
quando / quae minus ad id quod simulas
has instructa / Et unum hominem retraxit
Immo hostilem exercitum amplius auxit
Statimque eandem ipsam classem in Fer-
rariam retraxisti / Et sic hinc quisque perspi-
ciat in bellum Ferrariense non ad nostri
defensionem eam omnem fuisse comparata
Itaque cum nullum auxilium ex classe es-
iusmodi habuerimus / sperabamus te qui
Viri / in / equitum / peditum / V / in / pro com-
muni statuum defensione tenere ex foedere
debere / quamprimum Robertum malat-
tam a nobis enixe antea petiitum / Cum su-
is equitibus nobis in tantis calamitatibus
constitutis concessurum / qui non ad Fer-
rariam / sed ad Bagnacaballum confederat /
scriptis utriusque agebatur / premebamur in si-
gulis dies acris / Misimus tandem nostrum ad te
oratore ut tuis verbis / in quot quantisque ver-
saremur periculis exponeret / Robertumque cum

suis militibus petere / Extrapisti tu in ea res
spōsione dies cōplures / negasti tādē / Ince
deritis ne opera nostra bellū Ferrariense
solueretur / Simul Et magnā noīs tui nos
tam effugeres / post Terraciā post ciuitatē
castelli / post beneuentum nobilissimas / S /
R e / ciuitates amissas / post tot milites nos
tros prefatū Robertum in Urbe ipsa cōmo
rātes / febri pesteq; absūptos / misisti Rober
tum sine milite / et deinde militem sine sri s
pendio / Vbi in nostro exercitu instaurando /
et pecuniā Robertino militi tribuendo non
parua auri Vis absumpta / et erarium apos
tolicum exhaustum adeo fuit / Et nisi deus
ipse noster eā nobis mētē inieciisset / Et tam
repente hostilem exercitū aggredere tur nos
tri profecto rem Romanā nō haberemus /
Iustus igitur deus nobis Victoriā dedit /
quae tamē a te adeo illiberaliter nobis ex
probata q̄si tuo ductu et tuorū opa / nō dei
nutu illā cōsecuti simus . Nā si tuorū in nrō
exercitu oratoris et prouiditoris / nullo pac
to esse confligendum acclamantiū / cōsilio
potes obtēpassēt nrī / elapsa oīs de maibz

Victoria nunquam aut sero ad nos se con-
tulisset/ Profligauimus in agro Roma-
no exercitum illorum quibus fautoribus
vestrum quoque aliquando profligauimus
vtrumque/ sane deo immortalis auctore/ Vni
ei debemus omnia/ Neque aduersus nosips-
os bellum nunquam gessisti/ qui partibus
nostris semper fauisse iactitas / Conatus
que fuisti non modo collegiis litteris/ et or-
atoribus tuis/ Verum omni Via e sede nos-
tra nos deturbare/ Eorum tamen omnium
eadem pacis ratione obliti fueraamus/ Verum
cum post Victoriam ipsam/ nobis admodum
necessarium visum fuisset in nostros sub-
ditos / Et eorum nouissimam rebellionem
animaduertere/ esseque propterea opus eis/
dem militibus tuis / illi tuorum mandato
commeatum petierunt/ nec pecunia nec gra-
tia ad compluscubos dies teneri potuerunt/
quorum recessu per tuos accelerato/ omnis
nostra in illis puniendis voluntas frustra-
ta est / et aisterne amissio insecuta/ et ad-
cauum nostri exercitus solutio facta est /
Dux Calabrum cum exercitu reuersus in
Epania prouincia ipsa bellum incursum

Baris infestabat/Quorum omnium te certio-
rem per oratorem tuum et nostras litteras fe-
cimus / ac quid tunc opus esset pecunia/
// et militibus edocimus nec tamen nos
bis in tantis rerum difficultatibus tanto
qz vitae nostrae periculo obrutis/militem
quidem unum aut obolum ex foedere tri-
buere voluisti/Q uinimo nobis aperte des-
clarasti nihil amplius subsidij aut suffra-
gij nobis suppeditare posse sicqz in tantis
periculis pp te nobis constitutis et obse-
fis oia tua studia/omnemqz conatum/Bim-
deniqz omnem /non vt tu a principio dice-
bas/ob tuorum finium conseruationem/ sed
ob ferrariam nram/et Romane ecclesie ciui-
tatem preclaram diripiendam contulisti /
Non hoc foedus nostrum / non aequitas/
non religio/ postulat/ vt cum foedus ictu
sit pro comuni defensione statuum / Tua
uuc tamē arma cōtra nos cū periculo nos-
trarū rerū reliquarū cōuerteris/ et nūc tu
nobis aut te foedus seruasse/ aut illud nō
deseruisse / aut a nobis et romana ecclesia
te non alienasse argumentaberis / Quae
auxilia tu nob ex foedere prestitisti/ si bellū

non hostibus nostris/ sed nobis adeo impi-
um intulisti/ Non certe tecum coniuncti a-
plius eramus/ cum tu vi et armis nostra
diripiens/ tua sponte atqz consilio te a no-
bis seiunxeris. Solum igitur cum essem9/ et
foedus nostrum tu ita apertissime fregisses/
et nostram ciuitatem hostiliter obsedis-
ses/ quid inquam nos pro nostra defensione/ pro
authoritatis apostolicæ sedis conseruatione
pro rerum per te occupatarum recuperatio-
ne/ ac pro iusticia ipsa/ quid nos inquam
facere ex Romane ecclesiæ dignitate oppor-
tuit/ Id sane quod fecimus/ Ut scilicet pa-
cem iniremus cum his qui pacem italie a-
māt et nobiscum pro ipsarum rerum defen-
sione/ atqz recuperatione omnia sua studia
opesqz profunde decruerunt/ Non igitur
de pace acta queri te/ si ad ea etiam aduer-
teris quae iusticiae consentanea sunt/ con-
uenit/ neqz quod nos victoria ipsa quic-
quā non moueat qui optime oīū scim9 ab
hno deo optimo nobis datam/ Ut hoc ipsū
qd2 nunc curamus efficeremus/ Nos nō vi-
cim9 Ut bellū sēp geram9/ sed publicā pacē
impetram9/ ob quā victoriā nobis diuina

providencia attulit/fuit itaqz nostrū propo-
situm honestissimū/ Tuū quod nunc max-
ime deprehendimus non tale/quicquid/n/
favoris nobis prestitisti / id sane egisti nō
ad religionis/ aut nostram ipsorum causā
sed ut imperium Ferrariense tibi vendi-
cares/ Cum iam pridem te inhiatissime ī-
minere littere tue declarant/ Non fuit nos-
trum propositum iustis dominis sua eripe-
re / non fuit deniqz bellum ex bello serere /
sed fuit hoc ipsum/ qd nunc est/ pacem in
italiam publicam conficere/ Sicqz religio-
ni christiane consulere / Cui nos scimus
a deo īmortali / Vel amplificande/ Vel certe
tuende prepositos/ Huic ipsi rei studuimus
semper et nunc sic studemus / Ut aduersan-
ti tibi graviter irascamur / Quod vero ad
pacem te hortari nihil esse aliud quā nūc
de manibus tuis Victoriam extorqueri/ si-
mulqz ad libidinem hostium/ toti te mū-
do derisui tradere autumas/ Non satis ad-
mirari possumus/ tanto te errore duci/ In
quo te paterna / Ut semper fecimus/chari-
tate monemus/ Ut accuratius ad ea ōnia as-
nimū ex religione conuertas/ nec te domis

nādi libido e rōe deducat / Hūc quē tu deris
sū putas / nos sūmā sapiēciā sūmāqz equit
tatem / Nam quo magis infinitam pecus
niae vim in bella solueris / et tot ciuiū tur
orū mortem audiueris / Victoriā qz ipsā in
manib9 habueris / eo maior honor et laus
tua erit / si cōmunē pacē oib9 relictis cōplec
teris / Cōtra vero si bellum prosequeris / Bē
decretū / statutūqz a te affirmas / Scito te
immortali deo bellū gigātū more idicere / et
derisui atqz infamie te commissurū quoni
ā res tibi erit cum christo Ihesu deo nostro
et eius sancta ecclesia pro cuius honore et
defensione Ferrariae reb9 oib9 diuinis et
humanis aderim9 / Erit inquam tibi res /
cum reliquis italie potentatibus / qui ecc
lesiā dei et italiā ipsā p te labefactari nō
sinent / habes causam iniustā / bellū illicitū /
contra deū et homines pugnas / Nos econ
tra iusticiā fouemus / causa Christi est / Cu
ius nos locū quāquā idigni tenemus in
terris / Totam italiā contra te accensam
prouocasti / Itaqz nisi a tanto facinore des
istas / et occupata restituas / eris christiaīs
oib9 imo ipi deo derisui imo odio / oēs enim

te alterius rei occupatorem potius quam
tue defensores bene dicent / Memineris dis-
lecte fili Luciferum perfectionem sublimitas-
tem dignitatem ac excellentiam super om-
nes angelos ante lapsum habuisse / sed su-
perbia elatum voluisse exaltari humilia-
tum et depressum esse Usq; in profundum
abissi / Veniat tibi in mentem Verbum sal-
uatoris nostri / Durum est tibi contra sti-
mulum calcitrare / Memineris litterarum
apostolicarum / quibus ante Pascha excom-
municati / interdicti / et anathematizati sunt /
ij preapue / qui Ferrariam Civitatem nos-
tram occupare nituntur / An tu his as-
strictus sis poenis ipse videris / Et Nos de-
sine calumniari foederis deserti aut licen-
tiae date / nullus te ista melius scit / nūquā
nro pmissu et q̄sū / nō nobis sc̄tibus / nō
suadētibz / nō cōcitātibz vt asseris / hoc bellū
mouisti / imo cōtra mētē et volūtātē nostrā
nobisq; insc̄is / neq; in hominis cuiusquā
mētē cadere poterit / voluisse nos res eccle-
sie / Po / armis tuis diripiēdas q̄dere / ne q̄
Victoriā i manu habere iactabūd9 dicas / hāc
enim dat adimitq; / Solus immortalis de9 c9

et agitur/ex quo fieri facile posse videtur
Et qui viciisse videris breui amisisse videaris
quātū sis progress⁹ tātū regredi cogaris
qd si bellū prosequeris ne dubites ipsā vic-
toriam cū xpō ei⁹qz spōsa / letabūda ad nos
cito peruēturā / Quare te dilecte fili etiā at-
qz etiā hortamur / requirim⁹ / et monem⁹ ī
dño ut cogitationes istas ianes deponas / au-
piditates effrenas conpescas / arma reuoces
Ferrariā dimittas / castella per te capta res-
tituas qd suū ē possidēdū cuiqz trāquille
reliquas / et pacem italie āpsectaris / Sicqz
rei tue totiusqz italie quieti cōsulas / alio-
quin non dissimulabim⁹ āpli⁹ Spirituali-
b⁹ et tpalib⁹ armis pcedere cōtra te / Bt no-
bis expediēs videbitur / et iusticia suadebit /
Nō enī ferēda dominādi libido ista ē inimiū
īhumana / nimīū irreligiosa / et a xpistiano
nimīū aliena pfecti que ī christum ei⁹qz
vicariū fertur / Pacem ergo ī italia publis
cā volumus / Bt simul bellorū iurias caue-
am⁹ / simul qeti restituam⁹ oēs et reipub /
xpiane vnitis virib⁹ qtra imanissios hos-
tes cōsulam⁹ / Datū Rome M cccc lxxvii /
xviij / Calen / Martij

Exemplum Litterarum Illustrissime
rei publice Venete ad sanctissimū Domi-
num nostrum Sixtum / diuina prouiden-
cia pontificem quartum

Que monet suadetqz per litteras tua sanc-
titas constanter modesteqz legimus / quic-
quid egeris lege federis violata nostri nos-
trisque erga sedem apostolicam et Reteribus
et recentibus meritis neglectis / civili feri-
mus animo / Si soluendi et ligandi potes-
tas tibi est / etiam in hoc genere concessa / no-
bis sat est / nulla culpa nostra accidisse /
nos ut destitueres / qui nostris sumptibus
nostris exercitu et classe / Viperam quam
nuper in sino tuo recepisti / que te nunc in-
cessabat profligauimus / neqz tibi opibus
nostris defuimus / Ut te ac sedem apostolis-
cam summo cum nostro incommodo et peri-
culo tutaremur / Non dolos / non perfidiam /
non collusionem obicere nobis potes / que-
si / Ut speramus / omnia / in reconciliatis a-
micis deprehendes / nil te noui expertum
esse putabis / qui sponte in eos laqueos ex

quibus exieras fideris / Quid ad nos attas
nec si tibi licere putas qm Vice dei geris in
terris / sacro sancti foederis / ac pacis iura vio
lari / a te etiam petim9 ut / te iuvato / parti a/
maioribz nr̄is / partiqz a / nobis q̄sitū im
piū / salva nostra rei / publice dignitate sus
tari possim9 / Nobis nihil unquā aliqd9 fuit
pacē / q̄ sēp fovit / auxitqz libertatē nr̄am nō
min9 q̄ bellū neqz maiores nr̄i neqz nos un
q̄ bellū sūpsim9 nisi ut ex eo fūdamēta pa
cis jnicerem9 / Nuper / nō propagādi cupis
ditate imperij / sed tuēde libertatis nostrae cā
te duce ac monitore pugnavim9 / q̄ i re / si
nos destituis / scāte iter nos pacis nr̄e iure
neglecto / nō videm9 q̄ rōe suadere pacē nos
bis possis / q̄ iā facta asseueratiōe / iura pas
cis obturbas / Hoc p̄stq̄ tue sanctitati licere
vis / equo aīo ferimus / mō libertati atqz di
gnitati nr̄e / labores / opes / vitā civiū / etiā
te nolēte / debita tñ nō neges / Demū vero
p̄ nr̄a i sanctitatē tuā observācia / quā i colu
mē / a te etiam destituti / observavim9 / Lauda
m9 cōsiliū pacis / i q̄ nec incōstācia / nec dol9
nec perfidia versetur / que dignitatē nr̄e rei
publice nō iminuat / quā deniqz dem9 poti9

quā accipiam⁹ / Deūq; optimū maxie quo
Adiana illa deprecatione obsecramur / et pacē
tuā nr̄s cōcede tēporib⁹ / et ab ecclesia tua
cūctā repellē neq̄tā / Nos / et sedē ap̄licā et
traditā tue fidei ecclesiā / citati tue cōmēda
m⁹ / ne inter fideles / tumult⁹ oriatur / ne de
Blas⁹ i christiāos seuiēdi / occupādiq; ita
liā / occasio barbaris i hoc tuo pōtificatu pre
satur / Que oīa prope cōspiciam⁹ / et qd; ad
nos attinet / eo min⁹ moleste nos laturi sum⁹
quo cōmodius ex his causis nobis tut
tari rei publice nr̄e statū licebit / Sūm⁹ at;
q; oīpōtēs deus Sāctitati tue det verbo et
exēplo qbz p̄res proficere / et suo nutu cūcta
disponat / Nos tot iā ānos i fidei christiāe
appugnatiōe versati / bellis q; assueti diffi
cilimis / et publica et priuata conferre non
dubitauimus / Idem tanto enipius impos
serim / quāto peculiari⁹ res agitur / effectus
ti / Quin Bi Blasemur / opes opibus obu
emus / et solus soleri / si fieri aliter non po
terit / obijciemus / Tantum polliceri de nos
bis poteris apostolice sedi quantum ip
sa seruitus / quantumq; salua senatus con
sueti dignitate prestare licebit /

Finiant sex Elegantissime epistole /
quarum tres a summo Pontifice Sixto
Quarto et Sacro Cardinalium Collegio
ad Illustrissimum Venetiarum ducem
Joannem Mocenigum totidemque ab ipso
Duce ad eundem Pontificem et Cardina-
les / ob Ferrariense bellum susceptum / con-
scripte sunt / impresse per Willelmum Cay-
son / et diligenter emendate per Petrum
Camelianum poetam Lauratum / in West-
monasterio.

Eloquii cultor sex has mercede tabellas
Que possunt Marco cum Cicerone loqui
Ingenuis debent cultis ea scripta placere
In quibus ingenij copia magna viget

Interpretatio magnarum litterarum /
perventurum / parvarumque

Re p / i / republica / Robertus Malas / i / mas
latista / Oratio / pro terra / S / Mar / i / oratori
procuratori sancti Marci / Et c / i / et cetera /
Salut / et apostolica benedi / i / salutem et
apostolicam benedictionem / rei p / i / rei publice /

Vener fraterū nostrorū / R / E / i / Venerat
bilū fraterū nostrorū sacre Romane ec-
clesie / ferd / i / ferdinandus / qd / R / e / i / popu-
lus Romanus / qd / noster / i / pontificatus
nostri / L / E / i / Leonardus grifus / D
S / i / domino Joanni / S / R / E / car / i / sac-
re Romane ecclesie cardines / Dia / i / di-
aconi / Sanctiss / do / n / i / Sanctissimus do-
minus noster / Excellen / o / i / excellencia
vestra / S / sua / i / sanctitatem suam / vestre cel-
i / vestre celsitudinis / Ser / i / Serenissimo /
o / cel / i / vestra celsitudo / sua bea / i / sua beas-
situdo / Summi pont / i / summi pontificis /
S / o / i / sanctitatis vestre / qd / qd / i / beatissi-
sime pater / S / o / i / sanctitas vestra / qd /
vestre / i / beatitudini vestre / o / qd / i / vestre
beatitudini / D / R / i / Dominos Cardina-
les / S / E / i / Senatus cōsultus / R / D / car
i / reuerendorum dominorum cardinalium /
D / o / Reueren in Christo pater / i / domi-
nationum vestrarum Reuerendi in christo
patres / n / i / enim / Summum pont / i / sum-
mum pontificem

